

Wiadomości krajowe.

Uwiedomienia

C. K. Rządu krajowego.

Następujące osoby otrzymały dnia 24go Czerwca r. b. na iarmarku w Bochnii, wyznaczone ze skarbu rządowego nagrody, w celu polepszenia chowu koni i bydła ustanowione, iako to: 1) za przychów naysiękniejszych źrzebeów po stadnikach skarbowych, nagrody po 20 dukatów w złocie, poddani Józef Czop z Zabłocia, Józef Kostechnik z Krakuszowic i Tomasz Zubek Urzędnik ekonomiczny z Zakrzowa; 2) za przychów naysiękniejszego byka, poddany Filip Powroźnik z Dziewina; 3) za przychów naysiękniejszych krów, poddani: Benedykt Babicz i Maciej Twardowski, obadwa z Domianic, Piotr Schimscheiner z Woytownstwa, z Państwa Krzczowa, Walenty Rupert z Nowego Gwałowa, Jerzy Kimler z Trinitatis, Antoni Dzik i Michał Gutowicz z Chodnie i Jakób Kimler z Krzczowa.

Przy rozdawaniu premii, celem polepszenia chowu koni na dniu 6. Lipca r. b. w Ulaszkowcach przedsięwziętem, otrzymały nagrody następujące osoby: 1) Premia po 20 Cz. Zł. w złocie za przychów naysiękniejszych źrzebeów po stadnikach skarbowych: Mandataryusz Marcelli Kotowski, poddani Tadeusz Bopnowski z Jezłowa i Kajetan Fedorowicz z Ulaszkowiec; 2) Premia po 6 Cz. Zł. w złocie za przychów naysiękniejszych kłaczek po stadnikach skarbowych, poddani Szozezan Szabelski z Czortkowa i Michał Czerkownik z Głębozka.

— Z Wiednia d. 17. Listopada. —

Jego Cesarzka Mość przyjąwszy łaskawie dary patriotyczne na rzecz woyska przez różne liczne osoby pozycione, rozkazać raczył, ofiarującym Swoie wysokie ukontentowanie oświadczyć i iako publicznie ogłosić; do osób naminienionych należy także Aptekarz oyrkntowy Samborski Leopold Spansta, który przyrzekł y od 20. Października 1820 przez lat 6 potrzebne lekarstwo dostawiać bezpłatnie dla tanceznego szpitala batalionowego, oświadczył teraz, iż aż do

skończenia tychże lat 6 będzie podobnie dostarczał lekarstw dla wszystkich chorych pothu pieszego *vacat* Czartoryskiego w Cyrkule Samborskim stojącego.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta wyobudzająca w Buenos-Ayres: *Argos* zawiera pod d. 25. Sierpnia następującą wiadomość z Santiago do Chili (stolicy Cbiliyskiej) z d. 21. Lipca: »Dnia 19. Lipca Dyrektor Jenerał Freyre, (który O'Higginsa strącił a niedawno powrócił z niepomyślnéj wyprawy przeciwko Chiloe) niezdolny dłużej kierować sterem Rządu, złożył urząd swój w Senacie; że zaś tenże oświadczył, iż nie przyjmie rezygnacyi, odpowiedział przeto skromny republikanin, iż gdyby miał przy sterze zostać, tylko dowództwo woyska iako naysstarszy Jenerał Rzeczpospolity chce dla siebie zatrzymać. Senat widząc, iż wśród otaczających okoliczności potrzeba koniecznie rzecz rozstrzygnąć, i albo chcącego złożyć swoy urząd Dyrektora zniewolił do dalszego urzędu piastowania, lub przystąpić do wyboru innego, kazał zwołać Ministrów Sekretarzów Stanu, i wozwał ich, by żądali od Dyrektora dokładniejszego objaśnienia względem zmiany lub zawieszenia owych artykułów Konstytucyi, które według tegoż zdania sprzeciwiają się wykonaniu iego Władzy. Ministrowie odmówili temu żądaniu z przyozyny, iż według zdania Rządu (to jest Dyrektora Freyre i iego Ministrów) żadna odmiana w Konstytucyi nie może mieć miejsca, ponieważ — wszystkie Konstytucyje z gruntu nie nie warta. Senat po oświadczeniu tem, zebrany, widząc, iż nie przyjdzie do żadnej ostatecznej uchwały, kazał zwołać część ludu do sali kapitulnej (*sala capitular*), dla naradzenia się nad środkami, iakieby w takim przypadku przedsięwziąć należało. Zgromadzenie ludu przystąpiło do mianowania Gubernatora; wybor padł na niejakiego Fuente oilla, który natychmiast wydał rozkaz do zebrania się ludu w sali kapitulnej. Na zgromadzeniu tem prawie z 200 ludzi złożonem wybrało

jednomyślnie na nowo Dyrektorem Państwa — Jenerała Freyre.*) Uchwalono oraz, aby Konstytucya zatwierdzona w roku 1823, zniesiona, Senat uchyłony i Kommissya do przeyrzenia Konstytucyi z roku 1818 mianowana została.

Gazeta Bogocka z d. 22. Sierpnia podług listów z Guayaquil z d. 20. Czerwca donosi, że w początkach ostatniego miesiąca odkryto w osadzie Kalayskiéy spisek, knowany między batalionami Arequipa i Infante. W skutek tego odrycia rozstrzelano 37 ludzi, a 100 ze służby uwolniono.

Podług wiadomości z Meksyku z d. 18. Sierpnia, Jenerał Victoria udał się do Quaxaca dla utłumienia stronnictwa, które będąc w związku ze stronnictwem Yturbidego, okazało nieposłuszeństwo. Skoro doszła wiadomość, że Victoria iest w podróży, naczelnik stronnictwa kazał prosić Rządu o przebaczenie. — Gomez, osławiony rozbójnik na drodze między Meksykiem a brzegami, udał się do dóbr swoich i każdego czasu, gdy wezwany będzie obowiązwał się stanąć przed Rządem Meksykańskim. Tenże Gomez, oprócz w razie koniecznym, tylko majątek Hiszpański zabierał. — W d. 1. Września miał być wybór Prezydenta. Wszyscy zwrócili swą uwagę na Jenerała Bravo.

Portugalia.

Eskaadra Angielska na stanowisku pod Lizboną pomnożoną została fregatą o 46 i okrętem liniowym o 78 działach.

Hiszpania.

Diennik Gwiazda głosi, że nowa ugoda zawarta w d. 30. Lipca między Francyją a Hiszpanią, podług której woyska Francuzkie wyść mają z Hiszpanii w d. 1. Stycznia 1825 teraz będzie do skutku przywiezioną.

Wielka Brytania i Irlandya.

Wiadomość o poddaniu się Pernambuco podniosła papiery na pożyczkę Brazylijską o 3/4 procenta a mniemane zwycięztwo Boliwara nad Kanterakiem, bony Meksykańskie do 66 1/2 a Kolumbijskie do 85.

W d. 2. Listopada, okręt Kolombus, o którego przybyciu dano znak z wyspy Wight, zwinął do Portsmouth.

*) Igraszka tak zwanych dobrowolnych rezygnacyj i przyjęcia na nowo Władzy z obowiązku, zdaie się być panującym, charakterystycznym rysem nowych Amerykańskich Rzeczypospolitych.

W skutek mniemanego zwycięztwa Boliwara, o którym jednak niewiemy kiedy zaszło, iak i nie mamy bliższych szczegółów oprócz, że w bitwie téy miał polez Jenerał Kordowa, (dla czego nawet sam Kuryier o téy potoczoe powatpiéwa) iak mówią Jenerał Kolumbijski Miller miał w d. 17. Lipca we 4000 ludzi wniósć do Limy. O przybyciu okrętu Hiszpańskiego liniowego Azylia do Kallao nie miano pewnéy wiadomości.

Pomienioną wiadomość o mniemaném zwycięztwie Boliwara nad Roialistami w Peru, przywiózł bryg Delaware z St. Marta do Filadelfii. Jednak rzecz osobliwa, iż inoegazety północno Amerykańskie, które wiadomość swoą z tegoż samego źródła czerpały przypisują roialistóm zwycięztwo, a o Jenerale Kanterak mówią, że poległ w bitwie. Zdaniem Kuryiera lepiéy iest żadnym z tych wiadomości nie wierzyć.

Najznakomitszy i najmiejszy ziemianin w Irlandyi, Lord Clermont, z powodu pobicia dwóch wiejskich obłopców, skazany został na zapłacenie 20 font. szterl. na rzecz korony; krewni skrzywdzonych mogą ieszcze zanieść skargę w drodze cywilnéy o wynagrodzenie szkody.

Jenerał Turner wsiąół ma z korpusem woyska na okręty i udać się do Sierra-Leone, żąd wyruszy do przylądka Coast-Castle, któremu ciągle zagrażają Aszanty.

Gazeta Times zawiera obszerny artykuł o uktadach trwających teraz między Rządem Angielskim a Francuzkim względem połowu ostryg w miejscu 5 lub 6 mil od brzegów Bretanii położoném, gdzie Angliocy od roku 1797 łowili, lecz od nieiskiego czasu przez Francuzkie woienne okręty byli zowego miejsca odsunieni. Jak słyhać Rząd Angielski chce tego ustąpić, co Times mocno nagania.

Okręt woienny Icarus schwycił pod przylądkiem Blanco rozbójnika, który był postrachem dla wszystkich żeglarzy na morzu pod Kubą. W ciągu trzech miesięcy zabrał on był 12 okrętów a od czasu swego krążenia prawie 300 ludzi pozabawił życie.

Francya.

Król w towarzystwie Delfina polewał w d. 5. Listopada w okolicach S. Germain.

W d. 6. t. m. w towarzystwie Delfina zwiedził Monarcha Hôtel-Dieu. Słyhać, iż następnie chce niekiedy incognito wszystkie publiczne zakłady zwiedzić.

Choćiaż dzień imienin Karola nie był tym razem na rozkaz Króla obchodzony, jednak

Xiężna Berry, której imieniny w ten sam dzień przypadają, dawała śniadanie na 50 osób, a wieczorem świetną zabawę, gdzie był i Król Jmć obecny.

Rozporządzenie Królewskie z d. 30. Października zaleca, aby pieniądze oddane do kass publicznych, jako rękomyia poborców, kass zaawidownów, płatników i t. p. poczynszy od d. 2. Stycznia 1825 ogólnie na 4 procentu zamiast na 5 zostały wypożyczane. Inne rozporządzenie oznacza ilość summ, mających być składanych na rękomyia poborców i t. p.

W. Mistrz Obrzędów, Margrabia de Breze, wyjechał do Rheims. Dla przygotowania Koronacji ustanowiono Kommissyją, złożoną z Prezydenta Rady Ministrów, Ministra Dworu, Arcybiskupa Rheimskiego, W. Podkomorzego, Kapitana gwardyi służbę czyniącego i W. Mistrza Obrzędów.

W Monitorze czytamy: »Upoważnieni jesteśmy do oświadczenia, że projekta do ustawy względem wynagrodzenia wychodźców, w Paryżu drukowane i rozdane, zupełniejszą dla Rządu obcemi i że w tój mierze nic nie ogłosił. Uwiadomienia, jakie w tój mierze za potrzebne będą mogły być uznane, zostaną w Monitorze umieszczone.«

Na przedstawienie Jeneralnego Dyrektora poczty, wydał Minister Skarbu Królestwa w d. 25. Września rozporządzenie, którego w wyjątku udzielamy. Powozy krajowych i obcych podróżnych nie mają podlegać więcéy rękomyi pieniężnéy, gdy podróżni iadą koniami pocztowymi i mają ładunek podróżny, a szczególniéy, gdy rzeczą oczewistą, że ten dawno używany nie może być przedmiotem handlowym. Rozporządzenie to obeymnie przepisy Art. 18 Ustawy z d. 27. Lipca 1822, stosownie do życzenia pocztmistrzów odmienione. Podróżni nie będą więcéy ulegać formalnościom, które im wzbraniały brać konie pocztowe na granicy a niekiedy nawet nie dozwalały im podróżować przez Francją.

W nocy z d. 5. Listopada Jeneralny Intendent Xięcia Bourbonn miał być w pałacu Bourbonn zabity. Intendent ten około północy udał się na spoczynek, iskoteż i iego służący sypiający w przedpokoju, gdy tenże usłyszał kogoś blisko siebie idącego; na pytanie: »kto idzie?« dowiedział się, iż to był Kontrolor wydatków Xięcia, nazwiskiem Fort. Tenże chciał koniecznie mówić z Intendentem, czego mu służący wzbraniał, ponieważ Intendent już spał, rzuca się więc tenże Fort na służącego i hrzytwą zadaie mu ran kilka. Na ten

bałas obudza się Intendent, służący jednak woła nań, aby nie otwierał drzwi, bo go obgą zabić. Intendent otworzywszy okno woła strażę na pomoc. Tymczasem wierny sługa, straszną odhwywaio walnę, i otrzymawszy brzytwą w twarz i po rękach coraz więcéy bliżń, (jak mówią ogótem 18) upadł na ziemię; wtedy zabójca noiekt. Spodziewają się, iż ten wierny sługa będzie wylęczony. Zabójca, który zbiegł, dopiero dnia 8 uwięziony został.

W ł o c h y.

Xiężę Maksymilian Sasaki wyjechał z Florencyi w d. 3. Listop. z córką swoją Xiężniczką Amalią do Madrytu.

N i e m c y.

Zdaie się, iż tak straszna powódz panowała w górach Vogeseu, jak i w okolicach Szwarowaldu. Kuryer Nadreński zawiera list Alzacyka, donoszącego o spustoszeniach zrządzonych przez wody w Alzacyi. W dwa dni po burzy w d. 26. Paźdz. daleko się rozciągnący, mówi tenże, w wieczór d. 28. był lekki szum. Około 9 zaczął deszcz padać, nie będąc nlewnym, trwał jednak noc całą. Niebawem strasznie i szybko zaięty wody łąki, a Pfaffenhofen ze strony północnéy oblała woda, jak ieszcze nigdy. W r. 1750 była wielka, 1756 większa, a teraz o 10 cali większa, jak ludzka pamięć może zasiągać. Między Pfaffenhofen i Obermoden na wielu miejscach, w posród drogi wytryskała woda strumieniami 6 do 8 cali grubości w kształcie fontanny; (czyli to nie pochodzi tylko z wewnętrznego wstrzesnienia ziemi?) Bałwany toczyły się po łąkach, jak na wzburzoném morzu. Warsztat bednarski na kamienném podmurowaniu zapadł się, siła bałwanów powypierała drzwi w dolnych piętrach domów, drzwi do piwnic wylamała i beczki i inne sprzęty uniosła. Ludzi i bydło potrzeba było uprowadzić. Wszędzie okazywała się odwaga i ludzkość, gdzie groziło niebezpieczeństwo. Pewien odważny człowiek pomimo bałwanów wody chciał rodzinie młynarza dostarczyć żywności; w tym celu potrzeba było przebyć murogradowy z wody sterczący; ten w kilka minut po osiągnięniom celu obalił się. Strata nasza jest znaczną, lecz gdzie indziéy ieszcze większa! Kopalnie soli w Doux niezmierne poniosły szkody. Fabryka wyborna porcelany pod Sarguemunde zupełnie zburzona. W Dymeryngen była woda na drugim piętrze domów. Więcéy jak trzysta owiec, 20 do 40 sztuk bydła i tyleż nierogacizny potonęto. Gęsi i kaczkki zapędzone pod belki podasyły się w wodzie. W Zabern i wkoło pływało kilka tysięcy sąż-

ni drzewa; w Neuweiler mnóstwo kłoców; w Dossenheim zapadło się dwa domy, a 8 trzeba zrocić. W Kraufthal potonęli ludzie i zwierzęta. W Hagenau bardzo uszkodzone zostały dwa młyny, a nowy most ku Weissenburgowi zerwała woda. Szkody niezmiernie. W Thalunden zwała powódz szesnastu domów.

W. Xiążę Badeński na wsparcie poddanych, którzy przez nadzwyczajną powódz utracili domy, majątek i zapasy, przeznaczył 25,000 ZR. i takowe rozkazał doręczyć tym Dyrektorom Cyrkulów, gdzie największe zostały szkody,

P r u s s y.

Aby upadek handlu na Odrze podnieść i plodom Pruskim i wyrobom nową drogą rzeką otworzyć, Jeneralna Dyrekcya towarzystwa handlowego utworzyła biuro handlowe w Szczecynie, które trudnić się będzie wysyłaniem, kopnem i sprzedażą krajowych plodów mających być wyprawami za granicę, szczególniej do Ameryki północnej i południowej, Indyy Wschodnich i Zachodnich i t. d., iakoteż produktami osadniczymi nawzajem z owych krajów przybywającymi i z témże połączone działaniem zamiany. W tém celu biuro to uposażone jest milionem telerów. Biuro to będzie miało firmę stowarzystwa handlowego morskiego, a Dyrektorami tegoż mianowani są: Radca nadworny Wetzel i Radca rachunkowy Ebert i t. d.

R o s s y j a.

Pod d. 27. Października donoszą z Petersburga: »W d. 28. z. m. przybył Cesarz Jegomość do Ufy, nowego miasta Gubernii Orenburgskiej, a w d. 30. udał się w dalszą podróż do Jekaterinenburga, miasta w Gubernii Permskiej. Szlachta Orenburgska dla uwiecznienia pobytu Cesarza Jegomości w téj Gubernii, którą nikt z Monarchow dotąd nie zwiedził, uchwaliła wystawić cerkiew w Ufie, pod imieniem: Alexandra Newskiego, a do której Cesarz Jmć przy odjeździe założył kamień węgielny.

Przepisy Ukazu z d. 14. Czerwca 1823 nakazujące niepobierać opłaty do Skarbu Państwa od majątku mieszkających tu cudzoziemców, a za granicę wychodzącego, iako od pod-

danych takich Państw, gdzie osiedli Rosyianie doznają téj saméj wzajemności, rozciągnięty został do wszystkich Angielskich i Hanowerskich poddanych. Ugoda w téj mierze zawarta, została pod d. 19. Lipca r. b. ratyfikowaną.

Tabako i porter, iako płody Królestwa Polskiego, mogą być przez urzędy cłowe Rosyjskie wprowadzane; iednak od artykułu pierwszego pobierana będzie połowa cła, a od drugiego zupełne cło, iakie się opłaca od zagranicznego porteru.

Herb miasta prowincyynego Krasnojarsk w nowo utworzonej Gubernii Jenisejsk w Syberji, jest poziomo podzielona tarcza, na której wyższym zieloném polu widać konie ku stronie prawej bieżącego, a w niższym srebrnym, górę ozerwoną.

Postanowienie Rady Państwa wydane w d. 11. Kwietnia na przedstawienie Ministra Skarbu przez Cesarza Jegomości potwierdzone, a Ukazem Rządzącego Senatu pod d. 3. Paźdz. ogłoszone, opiewa:

1) Gdy list frachtowy (*connossement*) i w urzędzie cłowym oddane oświadczenie iednakowo podają ilość towarów i takowe przy sprawdzeniu owéj ilości nie przewyższają pięć procentu, tedy to nie powinno być uważaném, iako umyślna defraudacya. Gdy stoli owe papiery i deklaracya nie zgadzają się z sobą, i przy sprawdzeniu okaże się mniejsza różnica, iak 5 procentu, tedy od wszystkich w liście frachtowym podanych towarów, gdyżkoda tychże na morzu (*haverin*) nie może być dowiedziona, ma być od każdego rubla należitości cłowej kopieek 10 opłacono, iednak z edciągnięciem różnicy po 5/100 od każdego gatunku towarów w téjże całej ilości, podanego.

2) Jeżeli urząd cłowy zaniedba odebrać owe 10 kopieek, tedy takowe nie mają być uważane iako zaległość, lecz sam urząd jest obowiązany powrócić je, gdy przy sprawdzeniu okaże się w mowie będąca różnica.

3) Reklamacyje o przeciwnie przepisów postępowanie urzędu cłowego i zwrócenie w skutek tego nieprawnie pobranych 10 kopieek tylko w ciągu pierwszych sześciu tygodni mają miejsce; po tym terminie zapłacona suma przypada fiskusowi.

U w i a d o m i e n i e.

C. H. Kommissya do sprzedaży Dobr Skarbowych ustanowiona niniejszém ogłasza, że rozpisana pod d. 20. Września r. b. Nro. 7609, a na d. 29. Listopada r. t. przeznaczona relicytacya Dobr Urzyski górne i Wołosate odprawiona nie będzie. — We Lwowie d. 10. Listopada 1824